

АДМІНІСТРАТИВНО-ПРОЦЕДУРНІ ЗАСАДИ РЕГУЛЮВАННЯ В БАНКІВСЬКІЙ СФЕРІ

З 90-х років минулого століття тенденції обслуговування населення у банківській сфері змінилися кардинальним чином. Тому не дивно, що банківський сектор став однією з найбільш інтегрованих економічних галузей України до фінансової системи ЄС [1]. Зміни, які останнім часом відбулися в світі, з одного боку накладають обмеження на управлінську та адміністративну діяльність банків, а з іншого активно сприяють реформуванню та вдосконаленню останніх, особливо з погляду роботи в *online*-форматі. На відміну від часів тридцятирічної давнини людина самостійно може обрати банк для одержання заробітної плати, пенсії, стипендії та спеціальних виплат, заощадити кошти, отримати кредит та провести ті чи інші операції через будь-який банк. На сьогодні в Україні діють десятки вітчизняних банків («Ощадбанк», «Приватбанк» та т. ін.), а також міжнародні іноземні банки, до яких належить і найпопулярніший серед українців АТ «Райфайзен БАНК Аваль». На сьогодні банківська діяльність є кровоносною системою соціально-економічної діяльності людини. Так, уже розроблено вимоги до інформаційного забезпечення банками клієнтів щодо фінансових послуг та методичні рекомендації із розгляду звернень та проведення особистого прийому клієнтів у банках України. Тому опанування новими інтеграційними підходами в діяльності банків в умовах адміністративної реформи та децентралізації управління є актуальним.

Перші загальні закони та положення про міські громадські банки та кредитні установи, про їх створення та ліквідацію, правила відкриття акціонерних банків тощо було введено ще в період до 1917 року. «Наприкінці XIX століття законодавчо визначена і структура банківської системи: 1) державні банки (Державний банк, земельні банки (дворянський, селянський); 2) приватні банківські установи (акціонерні комерційні банки, кредитні спілки); 3) громадські банківські установи (місцеві банки, місцеві ломбарди)» [2]. Це був перший (дореволюційний) етап у адміністративно-процедурному регулюванні в банківській сфері. У радянський (другий) період банківська система в Україні стала системою державних установ, в якій органом державного управління та контролю був Держбанк, а певні організаційні адміністративні процедури врегульовувалися на підзаконному нормативно-правовому рівні. Для сучасного (третього) етапу «характерним є активна підзаконна нормотворчість Національного банку України (НБУ) як центрального банку країни, особливого центрального органу державного управління, яка зосереджена на формалізації банківської діяльності та розробці адміністративно-процедурних норм щодо створення та ліквідації фінансово-кредитних установ, контролю та нагляду в банківській сфері та ін.» [там само]. На сьогодні в нашій державі існує дворівнева структура банківської системи, в якій НБУ знаходиться на першому рівні, а державні та недержавні фінансово-кредитні установи – на другому. Підзвітний Верховній Раді НБУ має незалежний статус та право здійснення контролю та нагляду за банками другого рівня [3]. Отже, найближчим часом нормотворчість НБУ має формалізувати банківську діяльність, а прийняття Закону «Про адміністративну процедуру» [4] має вирішити питання адміністративно-процедурного регулювання в усьому соціумі.

У свою чергу управління, адміністрування та регулювання в діяльності банків та інших фінансово-кредитних установ державної та недержавної форми власності здійснюється на трьох рівнях: 1) при обслуговуванні клієнтів у банківській сфері; 2) безпосередньо у банківській сфері, тобто між фінансистами, банківськими службовцями та т. ін.; 3) між міністерствами, головними офісами та відповідними управліннями у регіонах і окремими відділеннями банків. В цьому мають допомогти і нові сучасні комунікації: інтернет-ресурси, піар-технології, носії реклами, політика брендування та інші відповідні форми і засоби.

Узагальнення вимог до адміністративних процедур у банківській сфері дозволить визначити їх спільні риси, які дають можливість підвищити ефективність регулювання цими процедурами. При цьому для покращання роботи банків та фінансових установ необхідно скрупульозно досліджувати як соціальне середовище, так і сфери державного управління. Подальші дослідження мають ґрунтуватися на підставі Закону [4], який набере чинності з 15 грудня 2023 року.

1. Офіційний сайт НБУ: Електронний ресурс: Режим доступу: <https://www.bank.gov.ua/>;
2. Хрустальова Ю. С. Генеза адміністративно-процедурного регулювання у банківській сфері. Юридичний науковий електронний журнал. № 11, 2022. С. 507–511.
3. Про порядок введення в дію закону України «Про банки і банківську діяльність»: Постанова Верховної ради України від 20 березня 1991 року. Режим доступу URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/873-12#Text>.
4. Про адміністративну процедуру : Закон України від 17.02.2022 р. № 2073-IX. Режим доступу URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2073-20#Text>.